

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

DE DRIEVULDIGHEID

PERSONAGES

YVAN : Stationschef van rond de vijftig. Blauw hemd met opgerolde mouwen, blauwe broek, losgeknoopte das.

DIMITRI : Ietwat simpele jongeman, hulpje van Yvan. In veel opzichten de tegenpool van zijn chef. Zou nonchalanter willen gekleed gaan, dat spreekt uit details.

DE ZOON : Langharige dertiger, hippie-achtig.

DECOR

Het interieur van een ouderwets stationskantoor. Bureau, ouderwetse tikmachine. Een paar stoelen. Klok die niet meer loopt. Evt. vergeelde affiche, aan de wand lijst met dienstorders. Nog mogelijke attributen: "vliegenvanger", bokaal met augurken, fles vodka, kapstok met daaraan opgehangen twee kepies.

(Yvan en Dimitri zitten aan een tafel zwijgend voor zich uit te staren. De mannen hebben het benauwd; vooral Dimitri heeft het erg warm. Yvan drinkt af en toe van een glas vodka.)

We horen drie maal een haan kraaien.

Na het laatste gekraai, probeert Dimitri met zijn hand een op tafel neergestreken vlieg te vangen. Hij mislukt in zijn opzet.)

YVAN : Je leert het nooit.

DIMITRI : Er is ook heel wat concentratie voor vereist, chef. Zeker op een dag als vandaag. Zondag. De zon lijkt wel veranderd in een gloeiende wesp die het gemunt heeft op de onschuldige sterveling die zich buiten waagt. We mogen van geluk spreken dat we binnen kunnen zitten.

YVAN : Continentaal klimaat.

DIMITRI : Hoe zegt u?

YVAN : Warme zomers zijn eigen aan een continentaal klimaat. Dat was vroeger in mijn jeugd ook al zo. Warme zomers, strenge winters. En kurkdroog.

DIMITRI : Maar natte tussenseizoenen.

YVAN : Wàt?

DIMITRI : Natte tussenseizoenen. Lente en herfst. Dan regent het meestal.

YVAN : Jij legt daar zeker statistieken over aan hé? Op jouw leeftijd zou ik mij daar nog niet aan wagen, jongeman. Wie zich met de studie van ons klimaat wil bezig houden, moet op dat vlak wel enige ervaring hebben.

DIMITRI : Ach, ik zei zomaar wat.

YVAN : Dan kun je maar beter niets zeggen, zou ik zeggen. Energieverspilling. Af te raden. Zeker als je zo'n last hebt van de hitte.

DIMITRI : *(tot zichzelf)* Het is volgens de voorschriften van het reglement, inderdaad. En dat is jammer. Heel jammer.

YVAN : Wat bazel je nu weer?

DIMITRI : Het reglement schrijft voor dat wij ook op gloeiend hete julidagen dit uniform moeten dragen.

YVAN : En dat vind jij jammer.

DIMITRI : Ja, waarom laten ze ons geen linnen spullen dragen?

YVAN : Linnen.

DIMITRI : Of jeans.

YVAN : Jeans. Wel ja, waarom niet. Mister Dimitri Jeans. Vergeet je cowboyhoed maar niet.

DIMITRI : Als de treinreizigers ons maar herkennen. Daar gaat het toch om?

YVAN : En hoe zouden de reizigers ons volgens jou moeten herkennen?

DIMITRI : Ik weet het... Een armband in rode of nee.. in groene stof.

YVAN : *(spottend)* En onze kepies dan?

DIMITRI : *(enthousiast)* Juist! Onze kepies!

YVAN : Ik zie jou daar al met cowboylaarzen op het perron rondparaderen. Bespottelijk! Ik heb het je al vaak gezegd, Dimitri! Je bent een fantast, je weigert gewoon om volwassen te worden. Maar... je zult het nooit tot stationschef brengen.

DIMITRI : Dat is heel goed mogelijk, maar zoals ik er nu bijloop, voel ik mij als een man van de tussenseizoenen. Vis noch vlees. Ik ben dan ook van plan een schrijven te richten aan de minister voor binnenlands treinverkeer. En ik zal hem duidelijk maken dat ik pleit voor de invoering van drie soorten uniformen: één voor de zomer, één voor de winter en één voor de tussenseizoenen.

YVAN : Voor mijn part loop je hier in zwembroek rond.

DIMITRI : Dat zou ook prachtig zijn. Een zwembroek. Plus een zonnebril. Liefst van Amerikaanse makelij.

YVAN : *(drinkt)* Je maakt me misselijk. Jullie... jullie jeugd staart zich blind op al wat Amerikaans getint is. Jullie... staan helemaal onder invloed van die dwaze Uncle Sam. Maar zal ik eens zeggen wat al die Amerikaanse rommel voorstelt? Welnu, het is Bullshit. Pure Bullshit!

DIMITRI : Hahaha! Daar gebruikt u een typisch Amerikaans woord, chef! U bent dus ook beïnvloed.

(Yvan maakt minachtend gebaar en vloekt binnensmonds. Dimitri probeert opnieuw een vlieg te vangen. Het lukt hem niet.)

YVAN : *(begint rond te wandelen)* Zomer in de steppe. Zaporozjje, 47° noorderbreedte. Gemiddelde temperatuur: achttien graden Celsius. 's Nachts, wel te verstaan. Overdag is het andere kost. Dan spreken we over drie, vierendertig graden. Met uitschieters tot om en bij de drieënveertig. En in volle zon...

DIMITRI : In volle zon houdt geen thermometer het uit.

YVAN : Zelfs een Amerikaanse niet.

DIMITRI : Chef, ik heb mij al dikwijls afgevraagd waarom u zo tegen de Verenigde Staten tekeer gaat. Daar moet u toch een bijzondere reden voor hebben.

YVAN : Redenen te over.

DIMITRI : Hoezo?

YVAN : Het ineensstorten van onze economie. Het uiteenvallen van de oude Unie. De verloedering en ontbossing in Siberië. Misdaad, drugs, maffiatoestanden. Plus de misbruiken die eigen zijn aan het vrije marktsysteem.

DIMITRI : Maar chef, er zijn vroeger toch ook wel eens misbruiken geweest! Of niet soms? U wilt toch niet beweren dat in de tijd van Lenin alles gesmeerd liep?

Om maar te zwijgen over Stalin, Chroestjov, Brezjnev en..

YVAN : Het zou mij niet eens verwonderen indien de opstand in Tsjetsjenië met dollarbriefjes gefinancierd werd. En dat is maar het topje van de ijsberg!

DIMITRI : Lekker fris.

YVAN : Wat onze communistische leiders betreft... Er viel heel wat op hen aan te merken, dat zal ik niet ontkennen, maar ze hebben zich NOOIT verlaagd tot een knieval voor het Westen. Moet je eens luisteren wat Lenin ooit zei...

DIMITRI : Lenin! Die is ondertussen wel van zijn voetstuk gevallen, nietwaar chef? Vroeger kwam je hem op elke straathoek tegen. Maar ja. Er is een tijd van komen en gaan.

YVAN : Ik vraag mij af wanneer de volgende trein er eindelijk gaat doorkomen.

DIMITRI : Dat kan nog wel even duren.

YVAN : (*geïrriteerd*) Dat kan nog heel lang duren! Die vervloekte staking ook. En de dorpingen weten het, hé. Die voelen dat aan. (*een haan kraait*)

YVAN : Net als hun huisdieren... Twee uur in de namiddag. En nog geen enkel biljet verkocht.

DIMITRI : Misschien zijn ze gaan zwemmen.

YVAN : Pardon?

DIMITRI : Wel ja, het is toch zondag. En dan zo'n warm weer. Wie haalt het nu in zijn hoofd om met de trein te reizen? Ik kan die stakers geen ongelijk geven.

YVAN : Je snapt er de ballen van. Of anders wil je gewoon niet weten waarover het gaat. Maar neem van mij aan dat die stilte hier... wel eens het voorspel zou kunnen zijn van een storm. (*hij gaat zitten, drinkt*)

DIMITRI : Een flink onweer zou anders deugd doen... En zeggen dat het in de winter hier zo koud kan zijn.

YVAN : Gemiddelde januari-temperatuur: min zes komma 2 graden Celsius. Met dieptepunten tot twintig,

vijfentwintig onder nul. Hoewel het lang geleden is dat we nog een ècht strenge winter hadden. Dank zij het broeikaseffect. Wie zou daar verantwoordelijk voor zijn, denk je?

DIMITRI : De industrie.

YVAN : *(verbeterend)* De rijke landen, zou ik zo zeggen.

(Dimitri begint te lachen.)

YVAN : Wat is er zo grappig?

DIMITRI : Ik dacht ineens aan de balalaïkaspeler die een paar jaar geleden op Kerstavond in ons dorp verzeilde. Een complete verrassing.

YVAN : Hij heeft nog in het stationsbuffet gespeeld. Dat kan ik me nog goed herinneren.

DIMITRI : Hij had heel wat bekijks. Dat kan ik me ook nog goed herinneren. Volgens de meisjes was 't een knappe jongen. Olga, Ludmilla, Anouchka... Ze vielen voor hem als vliegen. *(probeert vruchteloos vlieg te vangen)*

YVAN : Het ging hem in de eerste plaats over zijn stem. De muziek. Dàt was het wat de mensen aansprak. Of zou moeten aangesproken hebben. Die.. liederen van vroeger. Waar de ziel van de Rus nog uit spreekt.

DIMITRI : Het verwondert me dat u zo iets zegt, chef. Het zijn toch de communisten geweest, die de ziel hebben willen afschaffen. Of niet?

YVAN : Je begrijpt mij verkeerd. Ik weet dat het tegenwoordig mode is om het bolsjewisme met alle zonden ter wereld te beladen, maar zo simpel is het niet. Je moet weten... Ik bedoel... wij overtuigde communisten hebben het bestaan van een ziel nooit in twijfel getrokken... Maar wij geloven eerder in een... bezieling.

DIMITRI : Bezieling?

YVAN : Precies. Een collectieve bezieling. In functie van een gemeenschappelijk ideaal.

DIMITRI : Welk ideaal dan wel?

YVAN : (*geestdriftig en onzeker tegelijk*) Het was de bedoeling om van dit enorme land een soort heilstaat te maken.

DIMITRI : Een heilstaat. Voor iedereen.

YVAN : Dat was het streefdoel, ja. Jezus, ik weet ook dat er af en toe iets misliep. Fouten gebeuren overal. Maar dank zij het communisme hebben vele oude waarden een heropleving gekend.

DIMITRI : Daar begrijp ik niets van, chef.

YVAN : Kijk Dimitri, de mens heeft zich altijd aangetrokken gevoeld tot het verbodene. Waar of niet?

DIMITRI : Ja. Ik wéét wat u bedoelt. De appel in het paradijs.

YVAN : Juist!

DIMITRI : En bij jullie vroeger: een rood appeltje in een rood paradijs.

YVAN : (*zuchtend*) Godsdienst bijvoorbeeld... Was wel niet ècht verboden, maar we hadden het er toch niet zo op begrepen. En wat deden de mensen? Stiekem de bijbel lezen. Net alsof 't om pornografie ging. DIMITRI : Dat was ook verboden.

YVAN : En nu iedereen God naar hartelust dienen mag, nu zou je toch op z'n minst verwachten dat er wat meer volk in de kerken zit. Maar niks hoor.

DIMITRI : De kick zal weg zijn... Chef, zou u ooit in een God kunnen geloven?

YVAN : Uitgesloten.

DIMITRI : En daarnet spreekt u over godsdienst als over een oude waarde.

YVAN : Veel mensen zagen dat zo. Maar 't was eigenlijk een drug.

DIMITRI : Dat is natuurlijk uw persoonlijk standpunt.

YVAN : Een gevaarlijke drug. Kan je verstand aantasten. Ik herinner mij hoe ik als kind de middernachtmis bijwoonde in de Nicolaaskerk. Die Byzantijnse

gezangen... gouden schitteringen van mozaïeken... een geheimzinnige schemering, van wierook doortrokken... brandende waskaarsen die als zielen van de overledenen in ons midden vertoefden. Het was hemels... Maar tegelijkertijd een illusie.

DIMITRI : Wat is een mens zonder illusies? Niets.

YVAN : *(weer nuchter)* Een mens heeft in de eerste plaats behoefte aan zekerheden, Dimitri. *(drinkt)*

DIMITRI : Dan leven we in het onzekere. We weten niet eens wanneer de volgende trein passeert.

YVAN : *(zich verslikkend)* Godverdomme ja! Met al jouw geklets was ik dat alweer vergeten! Ik had toch verwacht dat er vanuit de centrale in Pjoradovsk enig nieuws zou binnengesijpeld zijn. Maar niks. Iedereen lijkt wel te staken!

DIMITRI : Het is er het weer voor.

YVAN : Negentienhonderd negenenvijftig. De meest verschroeiende zomer aller tijden. Drie maanden wolkenloos geknetter van een enorme zonnebrand.

DIMITRI : Een echte hel dan.

YVAN : De goede oude tijd. Een tijd waarin er geen tijd was voor stakingen. Een mens wist toen waaraan en waaraf. Kortom: de burger had zekerheden.

DIMITRI : Maar weinig vrijheid.

YVAN : De innerlijke vrijheid was ons voldoende. Maar ik had het dus over zekerheden. Zekerheid van pensioen!

DIMITRI : Als arbeider werken in een metaalfabriek tot je vijfenzestig bent en dan van de dokter te horen krijgen dat je twee stoflongen hebt en dat je eigenlijk al tien jaar dood had moeten zijn.

YVAN : Gratis medische verzorging en hospitalisatie.

DIMITRI : Prettig vooruitzicht.

YVAN : *(zich opwindend)* Gratis brandstof voor de ouderen. Twee maal per maand gratis filmvertoning voor de vijfenzestig plussers!

DIMITRI : Hahaha! Maar wat voor films! De Sovjets die voor de drieduizendste maal de dankbare bevolking bevrijden van het fascistisch juk!

YVAN : Je zou hen daarvoor inderdaad dankbaar moeten zijn! Wat nog? Gratis openbaar vervoer!

DIMITRI : *(vrolijk)* Welzeker, toen reden de treinen nog. Maar ook weer niet altijd...

YVAN : De machinisten stakten niet!

DIMITRI : Maar de treinen soms wel.

YVAN : Godverdomme!!

(Yvan komt met een ruk overeind en begint over en weer te lopen. Wist zich het zweet af. Dimitri loert naar een vlieg, maakt aanstalten haar te vangen, geeft het op.)

YVAN : Godverdomme, godverdomme!

DIMITRI : U spreekt voortdurend over God... En u bent weer aan het ijsberen. Met zo'n hitte. Ik vraag mij af waar dat woord toch vandaan komt. Ijsberen ijsberen toch niet. Of wel? Chef?

YVAN : Laat me met rust! Ik moet... Ik zou een telegram moeten sturen naar Pjoradovsk, om de centrale te melden dat het zo niet langer kan.

DIMITRI : Maar het is zondag. De postdiensten zijn gesloten.

YVAN : Dan morgen maar.

DIMITRI : Als er niet gestaakt wordt.

YVAN : Ze komen me de strot uit, die stakingen van jullie! Waarom staken jullie eigenlijk?

DIMITRI : Ik? Maar chef, ik ben volop aan het werk.

YVAN : Dat weet ik ook! Ik bedoel jouw generatiegenoten. Die vogelverschrikkers met hun gescheurde jeans en surrealistische haarkapsels! Ha, maar ik weet al lang waar de wind vandaan komt!

DIMITRI : Het oosten. Altijd uit het oosten.

YVAN : Nee! Juist niet! Hou op met die flauwiteiten zeg ik je!

DIMITRI : Goed chef. Laat ons dan over iets anders praten.

YVAN : Die jongeren van tegenwoordig geven alles en iedereen de schuld van wat er in dit land misloopt. Zelf weigeren ze natuurlijk er iets aan te doen. Integendeel zelfs. Indien wij vroeger onder Chroestjov...

DIMITRI : Die vliegen bijvoorbeeld.

(verbaasd gaat de chef zitten. Hij drinkt)

YVAN : Vliegen?

DIMITRI : God zal ooit wel tegen hen gezegd hebben: gaat en vermenigvuldigt u. Het is ongelooflijk hoeveel er per uur bijkomen. Ik vraag mij af of dat produktieproces geen te belangrijke plaats heeft ingenomen in het scenario van de schepper.

YVAN : Naar de hel ermee!

(Gegons van vliegen en hanegekraai. De chef snuit zijn neus. Dimitri telt op zijn vingers. Dan wordt er voorzichtig op de deur geklopt. De mannen horen het eerst niet, pas als er opnieuw geklopt wordt reageren ze. Dimitri maakt een hoofdbeweging naar de deur en gaapt. De chef schrikt hevig en probeert een waardige houding aan te nemen. Schuift vodkafles opzij, laat glas verdwijnen. Wil naar zijn kepie grijpen, maar ziet van dat voornemen af.)

DIMITRI : Er is iemand?

(Yvan beduidt hem te zwijgen, transformeert in een echte ambtenaar.)

YVAN : *(fluisterend)* Hou je wafel! Waarschijnlijk is de delegatie uit Pjoradovsk aangekomen.

DIMITRI : Laat u ze dan maar gauw binnenkomen.

YVAN : Nee nee, dat zou een slechte indruk geven. Hier, neem deze papieren. Bestudeer ze!

DIMITRI : Maar...

YVAN : Bestudeer ze, zeg ik. Doe alsof.

(Haalt formulieren uit bureaulade en schuift ze Dimitri toe. Doet zelf alsof hij het uurrooster raadpleegt of een dienstnota opstelt. Er wordt weer geklopt. De chef kucht luid, merkt dat Dimitri weer interesse krijgt voor een vlieg en maakt een dreigend gebaar. Hierop begraaft ook Dimitri zich in de papieren.)

YVAN : *(vanuit de hoogte)* Komt u binnen!

(De "zoon", langharig, bebaard en gekleed in een wijde kaftan -of mantel- komt binnen. Hij kijkt de stomverbaasde mannen nauwelijks aan. Lijkt te prevelen. Kijkt het vertrek rond en slaakt diepe zucht.)

YVAN : Mag ik u vragen wat..

DE ZOON : Vraag en er zal verkregen worden.

YVAN : Neem me niet kwalijk. Wàt zei u?

(De zoon wandelt in het rond, peinzend, tobkend. Er is iets wat hem drukt)

YVAN : *(opverend)* Mijnheer mag ik u vragen wat deze maskerade te betekenen heeft..? Geeft u antwoord alsjeblief... Wat komt u hier doen? Wie bent u?

DE ZOON : Mijn vader heeft me gestuurd.

YVAN : Uw vader?! Wat bedoelt u?

DE ZOON : De tijd om te handelen is aangebroken. Ik heb een belangrijke opdracht te vervullen.

DIMITRI : Neemt u mij niet kwalijk mijnheer, maar hoe bent u hier terecht gekomen? Per trein, dat is natuurlijk uitgesloten. En auto's hoor je hier van héél ver aankomen. Gebeurt ook niet vaak dat er hier een passeert. De steppe spreekt de taal der stilte. Alle andere geluiden zijn verbonden met het leven in dit dorpje.

(er kraait een haan, de zoon schrikt)

DIMITRI : Hoort u?

YVAN : *(geërgerd, zijn stoelleuning vast omklemmend)* Genoeg Dimitri, genoeg. En wat u betreft, mijnheer: ik verzoek u nogmaals de reden van uw komst kenbaar te maken.

DE ZOON : Ik zei het u toch. Ik handel in opdracht van mijn vader.

YVAN : *(hartelijk lachend)* Hoor eens vriend, je hebt niet met een groentje te doen hm. Ik weet al langer dan vandaag waar de wind vandaan komt. Het is allemaal begonnen in Charkov, met jullie jongeren die zonodig de hele boel in gang moesten steken. Het nieuwe gedachtengoed hm? Never back to communism and forget about the U.S.S.R. Dat soort dingen hé? Zonder natuurlijk rekening te houden met de mening van mensen die misschien wel over enige ervaring beschikken. Toch maar ineens de beuk erin hé? Staak er maar op los, later zien we wel. Niet? En hoe zit het met jou? Aanvoerder van de lokale stootbeweging, neem ik aan? Klopt het?

DE ZOON : Klopt helemaal niet.

DIMITRI : Dat dacht ik al.

YVAN : Wel, het gaat met jullie jongeren sterk bergaf, zou ik zeggen. Niet dat ik hem voor honderd procent gelijk gaf, maar toch hadden jullie Chroestjov eens moeten meemaken.